

PIPLERKA

Årgang 20 — Nr. 1 1990

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
VEST-AGDER

Redaksjonen

Redaksjonen:

Ansv. red. Ole Aa. Brattfjord
Rundvn. 7D - 4500 Mandal (043 60238)

Runar Jåbekk
Jåbekk - 4500 Mandal (043 61406)

Finn Jørgensen
Sånum - 4500 Mandal (043 62930)

Nils Helge Lorentzen
Bryne ringv. 13 - 4560 Vanse (043 93469)

Piplerka kommer ut med fire nummer i året. Abonnementsprisen er 75 kroner, og kan innbetales til bankgironr. 9401 21 50894. Piplerka trykkes i 500 eksemplarer.

Annonsepriser: Helside 500 - halvside 250 - 1/3 side 150.

Aktuelle adresser:

NOF avd. Vest-Agder, boks 475, 4501 Mandal. Formann Finn Jørgensen, Sånum, 4500 Mandal.

NOF Kristiansand lokallag, boks 4043 Kongsgård, 4602 Kristiansand S. Formann Øyvind Fjeldsgård, Svalåsvn. 95, 4645 Nodeland.

NOF Mandal lokallag, boks 196, 4501 Mandal. Formann Bernt Kåre Knutsen, Asalbakken 14, 4500 Mandal.

NOF Lista lokallag, boks 171, 4561 Vanse. Formann Kåre Olsen, Brekne, 4563 Borhaug.

LRSK Vest-Agder v/Leif E. Gabrielsen, boks 42, 4063 Voll.

Miljøhuset, Torjushegt. 7, 4500 Mandal (043 60604) - postadresse: Boks 196, 4501 Mandal.

Omslagsbilder. Forsiden: Kattugle (Foto: Villen Vedeler).
Baksiden: Knoppsvane (Foto: Ivar Hille).
Midtsidene: Perleugle og steinskvett (Foto: Ole Aa. Brattfjord).

Piplerka entrer sin 20. årgang:

Tillykke, og lykke til!!

Det nummeret av Piplerka du nå holder i hendene er historisk på mer enn et vis. Ikke minst fordi vi denne gangen har tatt på oss "spanderbuksene" og satt litt mer farge på tilværelsen. Det tradisjonelle omslaget med Leif Gabrielsens "strek" på framsiden og Ramstad-annonsen på baksiden er for anledningen byttet ut med flotte fargebilder tatt av henholdsvis Villen Vedeler og Ivar Hille.

Dessuten er dette nummeret det aller første som er produsert på fylkesavdelingens forholdsvis nyanskaffede dataanlegg (se egen artikkel om det inne i bladet).

Men det er langt flere grunner til at dette nummeret av Piplerka fortjener karakteristikken historisk. Dette er nemlig et jubileumsnummer. Piplerka entrer med dette nummeret sin 20. årgang. Og i den anledning er det som seg hør og bør jubileumsstoffet som setter sitt preg på Piplerka nr. 1 1990. Foruten artikkel om Piplerkas egen historikk, har vi også fått med historikken til de tre lokallagene og fylkesavdelingen i tillegg til mye annet "snadder".

Dette nummeret er for øvrig også det første med undertegnede i redaktørstolen. På årsmøtet i fylkesavdelingen 2.mars ble jeg nemlig viet den tillit å ta over "styringen" av tidsskriftet etter Finn Jørgensen.

Det er imidlertid ikke med store vyer og store ord jeg gjør dette. Eneste årsaken til at jeg uten store innvendinger takket ja til denne "jobben", er at jeg har med meg Finn og Runar i redaksjonen. Med to så solide (og likestilte) støttespillere på laget, har jeg ingenting imot å ta på meg vervet som redaktør.

Og helt uten ambisjoner er vi nå heller ikke. Vi tar mål av oss til å klare fire nummer i året - ett hvert kvartal. Vi håper og tror med andre ord at vi skal slippe unna dobbeltnumrene. Det betinger imidlertid interesse og oppslutning fra leserne. Men dersom oppslutningen blir like god som sist, da hadde vi nemlig hele ti ulike bidragsyttere representert på innholdsfortegnelsen, så har vi all grunn til å se lyst på framtiden.

Avslutningsvis vil jeg bare ønske Piplerka til lykke med jubelåret, og ønske det "ornitofile" miljøet i Vest-Agder lykke til videre. Både i det nye tiåret vi allerede har entret, og i det nye århundret vi snart står overfor, vil vi møte store og stadig mer krevende utfordringer på miljøsidan. Kampen for fauna og fugle- og dyreliv vil måtte fortsette så lenge menneskerasen vandrer rundt på denne planeten.

- For husk: Dør fuglene - dør vi!!

Ole Aa. Brattfjord
Skjebstad/Mandal 18.mars 1990.

FORMANNEN HAR ORDET.

Olje - døde alkefugl. Nå er det her igjen.

Denne gangen fikk utslippet størst omfang her i Vest-Agder. Vi hadde nettopp begynt å komme over tragedien i Sognefjorden, men så sto vi rett opp i det.

Heldigvis var vi litt bedre forberedt denne gangen, enn i 1980/81 da flere tusen sjøfugl omkom. Men hva hjelper det å være forberedt, når vi ikke kan gjøre annet enn å kartlegge omfanget av en katastrofe !

En av grunnene til at det gikk bedre denne gang, var opprettelsen av kontaktutvalget for oljesaker, samt initiativ fra viltforvalter Per Espen Fjeld, til å drive overvåking langs strandområder på Lista. Det var under en slik rutineundersøkelse at oljesølet ble oppdaget. Det er blitt funnet ca. 900 fugl her i Vest-Agder. Av disse var det i overkant av 550 som var oljetilsølte, de resterende var trolig omkommet av svikt i mattilgangen.

De fuglene som ble funnet uten olje var totalt avmagret, og dette dreide seg kun om fiskespisende arter som lunde, lomvi og alke. Alkekongene, som lever av planktonisk føde, ble kun registrert med olje. Vi er mye mere bekymret for dette, enn for de fuglene som omkom i oljeutslippet, da vi ikke vet årsaken til avmagringen. Det har vært vanskelig å få media til å fokusere på dette.

Det er funnet slike avmagrede fugler jevnlig gjennom hele vinterhalvåret, men oljedøden toppet listene i månedskiftet januar/februar og da var media straks interessert.

Hva skal vi så gjøre ? Det er planer om oljeleting utenfor sørlandskysten ! Da vil det bli aktuelt å bruke det materialet vi framskaffer. Det er også nå som ellers svært vanskelig å få straffet de rette synderne i miljø saker. Det er konstantert at det er en båt som har lenset ut spillolje eller evt. drevet tankspyling.

Nå ser det ut til at vi skal drive et aktivt oppsyn med strendene på Lista. Det er igangsatt ukentlige patruljering langs to strender, noe som støttes av DN. Vi så straks behovet for referansemateriale og derfor er dette nå kommet igang. Algekatastrofen i 1988 var også et eksempel på at referansemateriale trengs for å finne omfanget av ulike "katastrofer".

PIPLERKA — 20 ÅR !

Finn Jørgensen

Piplerka skal hedres i sin 20. årgang med fargeomslag i nr.1 1990. Det syntes vi er en fin måte å hedre og markere jubilaranten på.

Piplerka er blant de eldste lokaltidsskriftet i Norge, og om vi regner med første året (1969) da "Aves tidene" kom ut, kan vi nok kalle oss for eldst!

Lista Lokallag ble opprettet i 1969 ved bergenskaren Gunnar Langhelle som avtjente verneplikten på Lista. Han fant fuglelivet her så interessant at det var på tide å få opprettet en klubb. Det var da 3 personer som opprettet Lista Ornitologiske Klubb og de gav ut sitt eget medlemsblad (Aves-tidende). Året etter, 1970, etter at Gunnar Langhelle hadde reist tilbake til Bergen, og Listagjengen satt igjen, ble det bestemt at det skulle lages et nytt tidsskrift for foreningen.

Dette ble da kalt "Piplerka" og i 1971 så dette dagens lys for første gang med Lars Bergersen som redaktør. Det første nummeret er skrevet i 1970, men kom ikke ut før i 1971.

De første nummerene av tidsskriftet inneholdt stort sett observasjoner, noe som vi er svært glade for å kunne gå tilbake i idag. Det har i alle år vært en bestemt oppfatning hos de ulike redaktører at det skal inn mest mulig artsrefererende stoff s.s. LRSK-rapporter, trekkteillinger o.l.

Grunnen til dette var ganske enkel. Det er slikt stoff vi blar tilbake til og det er endel av hensikten med Piplerka. Vi skal ha en god

oversikt over fuglelivet i Vest-Agder, og det mener vi er oppnådd. Det er ikke få gangene jeg har bladd i gamle Piplerker for å finne opplysninger om ulike arter. Det er fint med letteste populære artikler, men vi har alltid håpet på at Piplerka ikke skal være et engangsläst blad, men ha interesse som referansemateriale i årene framover.

Lars Bergersen satt med roret fra 1971 til 1975, da tok Oddvar Pedersen over makten. Oddvar er nok den personen som har gjort mest for Piplerka opp gjennom årene. Han var redaktør fra 1976 til 1980 da Bernt Kåre Knutsen tok over. I tillegg sto Oddvar ansvarlig for de Ullerøy rapportene som er utgitt etter 1980. Bernt gjorde et godt stykke arbeid som redaktør og kom ajour med utgivelsene. I 1985 overtok undertegnede redaktørjobben etter Bernt og nå i jubelåret har jeg overlatt roret til vår utmerkede skribent Ole Aa. Brattfjord.

Det begynte med et nummer i året, mens vi i de siste årene har hatt som mål å gi ut 4 enkeltnummer årlig. Dette har vist seg å være vanskelig, da alt arbeidet med Piplerka utføres på fritiden, noe vi ikke har alt for mye av. Vi har også kjørt den linjen at arbeidet med tidsskriftet ikke må bli for krevende, da dette skal være en hobby og ingen "tvang".

Da ville det nok bli vanskelig å finne

redaktører.

Vi har aldri fått ut 4 enkeltnummer, men det ser vi lysere på nå, med det trykkeriet vi benytter, bare stofftilgangen holder.

Vi ser ikke noe problem i dette da det er så mange prosjekter på gang i v-
agder.

Siden starten har det blitt publisert hele 2 360

Piplerke-sider, inkludert ringmerkningsnummeret som nå er på trappene (4/89).

1989 med totalt 220 sider er rekord.

I 1977 var det publisert totalt 520 sider.

I antall hefter er det siden starten gitt ut 46 - da er flere dobbeltnummer inkludert.

Faksimilen viser omslaget til den første Piplerka.

Lista lokallag gjennom 20 år

Kåre Olsen

Det hele begynte høsten 1969. Da besluttet tre fugleinteresserte ungdommer å starte opp Lista ornitologiske klubb. Og allerede 15. september samme år ble første nummer av klubbens medlemsblad, "Aves Tidende" utgitt og medlemstallet økte til fem personer.

Mye vann har imidlertid rent i havet, og mange fjærkledd skapninger har passert over Listas forblåste himmel siden den gang.

Dette tilbakeblikket på NOF Lista lokallags utvikling fra den spede begynnelse til dagens virksomhet, er ikke et forsøk på å lage en fullstendig og utførlig foreningshistorie. Både plasshensyn og manglende tid og anledning til å gjennomgå foreningens gamle protokoller og andre kilder i detalj har ikke tillatt dette ved denne anledning. Når det gjelder foreningens ti første år, vil jeg henvise til Oddvar Pedersens utmerkede beretning i Piplerka 3/4 1979. Denne foreliggende beretning omhandler hovedsaklig de ti neste årene, som stort sett har fulgt i samme spor. Noe årsberetningene, de fleste publisert i Piplerka, også kan bekrefte.

Medlemstall

Den stadig stigende tendensen fra de første ti år har dessverre ikke fortsatt. Antall medlemmer i lokallaget har gått opp og ned, men syns likevel de siste par årene å ha stabilisert seg på cirka 70 medlemmer. Hele tiden har listalendingene utgjort hoveddelen av medlemsmassen.

Dessverre har fugleinteresserte fra

Lyngdalsområdet etterhvert blitt nesten helt borte fra medlemsregisteret. Til gjengjeld har vi fått et bra tilskudd av svært aktive og interesserte medlemmer fra Flekkefjord. Nærmere 2/3 av medlemmene er under 30 år. Kvinnelige innslag i våre foreningsaktiviteter er fremdeles på et lavmål, her som andre steder.

Kjell Grimsby sjekker en kattuglekasse.
(Foto: Kåre Olsen).

Foreningsforhold

Det vil falle for langt her å ramse opp alle styreverv og sammensetninger av komiteer i årene 1980 til 1989. Her skal bare kort nevnes formennene: Henning Sørensen (1980), Sverre Sandersen (1981 og 1986), Bjørn E. Hellang (1982-83), Tor O. Hansen (1985) og Kåre Olsen (1984 og 1987-89).

Styret har de senere år vært engasjert i en lang rekke saker. Det gjelder foreningssaker både lokalt og sentralt. Saker med tilknytning til naturvern på det lokale plan, for eksempel i forbindelse med vern av Listastrendene og våtmarksområdene, har selvfølgelig vært prioritert.

eksempelvis brettseiler-konflikten i Nordhasselbukta, inngrep i Nesheimsumpen og andre verneområder. Uvettig jakt på Lista og lignende trekkes fram.

Lokallaget har også deltatt i aksjoner utenfor landets grenser.

Blant annet i Vest-Tyskland (inndiking av Vadehavet), Kypros (fangst av trekkfugler) og Venezuela (ødeleggelse av våtmarksområder).

Endel kontakt med lokalpresse og -kringkasting har det også vært.

Hovedsaklig har dette vært i forbindelse med konfliktsituasjoner innen naturvernet på Lista.

Kvilljodden Lista.
(Foto: Kåre Olsen).

Nevnes blant disse kan

Enkelte mer informative

artikler med mer positivt fortegn om fuglefaunaen, redningsaksjoner av sjøfugl ved oljekatastrofer og lignende har imidlertid også forekommet.

Økonomien

Økonomien har hele tiden holdt seg på et brukbart nivå. For en stor del skyldes dette at en rekke av våre medlemmer har deltatt i diverse registreringsarbeider for miljøvernavdelingen i Vest-Agder, direktoratet for naturforvaltning m.m., og latt godtgjørelsene - med unntak av endel direkte utgifter - tilfalle lokallaget. Kommunale kulturmidler, enkelte gaver og selvfølgelig medlemskontingenter har vært andre hovedinntekter.

Medlemsmøter

Det har tradisjonelt blitt arrangert ett medlemsmøte i måneden høst, vinter og vår. Totalt nærmere 140 møter i løpet av de 20 årene som har gått. De fleste er avholdt i Vanse og Farsund. Lyngdalsmøtene har de senere år dessverre falt bort. I stedet er enkelte møter avholdt i Flekkefjord.

Frammøtet har ligget mellom 9 og 26 - med synkende tendens de senere år. Programmet har oftest bestått av et hovedtema, ofte lysbildekåseri. Andre innslag har vært medlemmenes kvarter/siste nytt, orienteringer/samtaler om diverse foreningsaktiviteter, enkel bevertning og alltid like populært - særlig blant juniorene - konkurransen. Åpne møter med adgang også for ikke-medlemmer har dessverre ikke blitt fulgt

opp de senere år. Enkelte fellessamvær med Mandal lokallag har dog vært populære.

Årsmøtet har vært avholdt midt i januar hvert år på Husan i Farsund. Dette bruker å samle godt med folk.

Lista lokallag har også hatt utsendinger til NOFs sentrale årsmøter de fleste år.

Ekskursjoner

De fleste av foreningens ekskursjoner har blitt arrangert som dagsturer til områder i distriktet, de fleste innen Farsund kommune.

NOF Lista lokallag på ekskursjon til Kviljødden.
(Foto: Kåre Olsen).

Enkelte fjellturer til Sirdal, Setesdalsheiene, Hekkfjell (Eiken), Skreliheia og Flekkefjordsområdene (Hemme) har vært populære. Et par turer til Danmark kan også nevnes. Påsketuren til Ullerøy har vært fast innslag helt til det siste.

Andre aktiviteter

Medlemsbladet vårt, "Piplerka", har siden 1978 vært utgitt i fellesskap med de to andre lokallagene i Vest-Agder. En god del av stoffet er levert inn av medlemmer fra Lista lokallag. En har nok dessverre merket en synkende tendens også til dette de senere år.

Bibliotek og fotoarkiv

Foreningen har etablert bytteforbindelser med andre lokaltidsskrifter i landet, og har etterhvert en ganske rikholdig samling av fugletidsskrifter og bøker.

Listaområdet, er også ajourført og komplettert opp gjennom årene.

Viktig kilde

Arkivet vårt har vært en og er fremdeles en viktig kilde i forbindelse med lysbildekåseriene og lignende, både i foreningssammenheng og i forbindelse med foredrag i andre foreninger, åpne møter og spesielle tilstelninger. Arkivet lånes også flittig ut blant medlemmene i forbindelse med særøppgaver og annet.

Marton Berntsen på vei ut til hettemåke-kolonien i Jølletjønn for å merke.
(Foto: Kåre Olsen).

Fotoarkivet med lysbilder av fugl og landskap, hovedsaklig fra

Vann- og sjøfugltellinger

Vannfugltellinger er utført i alle år av lokallagets

historie. De første år ble bare Listahalvøya tilfredsstillende dekket. De senere år har Flekkefjord og tildels Kvinesdal og Sirdal kommuner også kommet med.

Siden 1981 har foreningen også utført sjøfugltellinger etter oppdrag av direktoratet for naturforvaltning. Tellingen er et ledd i kartleggingen av sjøfuglbestandenene som overvintrer ved vår kyst med tanke på forvaltningstiltak, for eksempel ved eventuelle oljekatastrofer. De siste år har det blitt utført tellinger både i desember, januar og mars.

Registrering av oljeskadd sjøfugl

Registreringer pågår hver vinter. Mye sjøfugl, hovedsaklig lomvi og annen alkefugl er funnet omkommet. Enkelte store og konsentrerte utslipp, blant annet i 1981 og 1989 drepte mye fugl. Men de jevnlige funn av oljeofre hvert år er vel egentlig vel så alvorlig i det lange løp. Disse viser jo at det foregår kontinuerlige oljeutslipp ute i havet, muligens fra oljevirkksomheten ute i Nordsjøen.

Et stadig økende antall døde, helt avmagrede lomvi uten oljeskader, blir nå hvert år funnet langs Listastrendene. Dette tyder på at mattilgangen også utenfor vårt kyst er kommet i ubalanse!! Og når dette kommer i tillegg til oljedrepte fugler, fugler som drukner i fiskegarn, skytes ulovlig og lignende, må det sies å være en trist og alvorlig utvikling.

Atlas-prosjektet

I årene fra slutten av 1970 til foreløpig avslutning i 1985, hadde Lista lokallag ansvaret for de vestre deler av fylket (Flekkefjord- og Lyngdalsregionen). Mange nye opplysninger om hekkeutbredelse ble framskaffet.

Trond Sigurd Briseid (t.v.) og Kjell Grimsby i felten.
(Foto: Kåre Olsen).

Etter oppdrag av viltkonsulenten i Vest-Agder, har medlemmer av Lista lokallag i 1983 og 1984 deltatt i registreringen av fuglelivet i en rekke områder i Sirdal, Kvinesdal og Flekkefjord kommuner i forbindelse med "samla plan for vassdrag".

Viltområder i Farsund kommune

Foreningen har bidratt med en rekke opplysninger i anledning av kartlegging av viltområder i kommunen. Dette gjelder både fugler og dyr, og da hovedsaklig jaktbare arter.

Endel medlemmer har også deltatt i oppsyn- og registreringsarbeid i etablerte sjøfugl- og naturreservater i

distriktet.

LRSK

Den lokale rapport- og sjeldenhetskomiteen (LRSK) har eksistert siden 1974. Tusenvis av observasjoner er samlet inn og arkivert. Hundrevis av observasjoner av sjeldenheter er vurdert, og tvilsomme observasjoner silt vekk. Årlige rapporter publiseres i "Piplerka".

Det har vært god kontakt mellom miljøvernavdelingen hos fylkesmannen i Vest-Agder og Lista lokallag i alle år. Foreningen har bidratt med en lang rekke opplysninger og registreringer i forbindelse med verneplanarbeidet for disse områder.

De to siste år er hekkebestanden av andefugl og vadefugl i hele Farsund kommune taksert ut fra 2-3 registreringsrunder gjennom hekkesesongen fra april til august. Dette resulterte i cirka 450 par av 8 vaderarter og cirka 440 par andefugl (svaner, gjess og ender) i 1988.

Hekkeundersøkelse av sjøfugl

Med opptakt i algekatastrofen i 1988 har foreningen vært engasjert i overvåkingen av hekkebestanden av samtlige sjøfuglarter i Farsunds fjordsystemer, skjærgård og kystområder. Ærfugl, sildemåke og makrellterne er prioritert i denne sammenheng. Det er meningen at denne registreringen skal foregå hver sommer framover, etter oppdrag fra viltforvalteren i Vest-Agder.

Vinterfugltellinger

Også denne aktiviteten har det vært god oppslutning om, særlig har våre medlemmer fra Flekkfjord gjort en god innsats. Bortimot 15 ruter har vært registrert i romjulistellingen de siste årene.

Foreningen driver fortsatt Ullerøy ornitologiske stasjon, hvor hovedoppgavene har vært hekkeundersøkelser, trekkregistreringer og ringmerking i skjærgården utenfor Farsund/Spind. De siste par år med noe laber aktivitet i trekktidene vår og høst.

Dessuten har det blitt merket en god del fugl andre steder i Listaområdet, hvorav en god del vadere på Tjørveneset/Nordhasselbukta.

Våre aktive medlemmer fra Flekkfjord har også de senere år drevet et utstrakt trekkobservasjons- og ringmerkingsarbeide på Skarpnes.

Det er store tall som etterhvert er oppnådd. For eksempel ble det av ringmerkingsgruppe Lista merket hele 28 151 fugl av totalt 119 arter i 1988!!

Alt i alt har virksomheten framskaffet en god del data om en lang rekke, tildels også truede og sårbare fuglearters opptreden og trekkveier. Resultater som er av verdi også i naturvernmessig sammenheng.

Vadertellinger

Siden 1987 er det utført høsttelling av rastende vadefugl på Listastrendene, samt på en del myrområder og dyrket mark.

Resultatet har vist at godt over 3 000 individer av bortimot 20 arter rastet

samtidig enkelte av årene i august og september.

20 års jubileumsfest

Den 21.oktober 1989 var vi nærmere førti ungdommer i nesten alle aldre samlet i vår nyinnvidde foreningshytte ute i Fuglevika for å markere at 20 år er gått siden den spede begynnelse.

Sammen med en stor gjeng mandalitter feiret vi jubileet med ekskursjon og fuglekikking, naturstikonkurranse, mye mat og drikke, samt sosialt samvær til langt på natt. Vi mimret litt om "gamle dager", og NOF Vest-Agder og Mandal lokallag overrekte

flotte gaver og gode ord - undertegnede ble endatil utnevnt til

fylkesavdelingens første æresmedlem.

Alt i skjønn forening med småprat om fugl og beslektede emner, ren avslapping for dem som foretrakk det - og utrolig utholdende ungdommelig loftsbråk som akkompagnement i bakgrunnen.

En hyggelig kveld med uformell feiring av de 20 år. Og mens de siste trekkfuglene drar sørover, stevner Lista lokallag mot nye år og nye utfordringer....Forhåpentlig vis til glede for både folk og fugl!!

Husebybukta sett fra Einarsneset i 1988.
(Foto: Kåre Olsen).

Fugleinteresserte har dannet klubb i Mandal

Mandal lokallag av Norsk Ornitologisk Forening er allerede i gang med de første oppgaver

Mandal lokal lag av Norsk Ornitologisk Forening er et faktum. For kort tid siden møttes fugleinteresserte i Mandal i håp om å få startet en fugleklubb i likhet med den man har på Lista og i Kristiansand. Det er valgt et styre med Bernt K. Knutsen som formann og kontaktmann for forskjellige prosjekter.

Det finnes ungdom og voksne i Mandalsdistriktet som i lengre tid på egen hånd har interessert seg for litt mere enn akkurat å henge ut talg til små venner. Det er disse som er grunnpillaren i den nye klubben.

Klubbens medlemmer har allerede vært ute i oppdrag, for et par uker siden var man ute i vannmarken for å telle vannfugler. Mandal har tidligere vært dårlig dekket

når det gjelder slik registrering, noe som sannsynligvis vil bli bedre etter som klubben får etablert seg. Vannfugletelling foregår et par ganger om året og på spesielle dager, og dreier seg om å registrere alle fugler som har med vann å gjøre, både sjø og ferskvann. Det er formannen Bernt Knutsen som er kontaktmann for denne registreringen.

Atlasprosjektet er også en oppgave klubben skal arbeide med. Det vil si å registrere bekkenne fugl over hele landet, et arbeid som kartlegges og som viser hvilke fuglearter som bekker hvor. I dette distriktet foregår Atlasleggingen oppover i Åseral, mot Lindesnes og oppover i Audnedalen. Områdene blir delt opp i «ruter» på 10 ganger 10

km. som så blir fordelt på klubbmedlemmene. Dette er et nytt prosjekt som kommer til å strekke seg over flere år før man regner seg ferdig. Det er Leif Gabrielsen som tar seg av dette prosjektet sammen med registrering av våtmarksområder.

Oppgaven som pressekontakt bl.a. for «Pip-lerkas», medlemsbladet for Vest-Agder, har Hallvard Vinje fått Styret i Mandal lokale lag av Norsk Ornitologisk Forening bestå av form. Bernt K. Knutsen, sekr. Leif E. Gabrielsen, kass. Tor Lerbæk og styremedlemmene Hallvard Vinje og Atle Dalene.

Bildet er tatt under det konstituerendemøte i Mandalshallen. I midten i 2. rekke formannen Bernt K. Knutsen.

Fra NOF Mandal
lokallags stiftelses-
møte i 1978.

(Faksimile Lindesnes
28.mars 1978)

Mandal lokallags historie

Bernt K. Knutsen

Når jeg nå er blitt bedt om å skrive litt om Mandal lokallags historie, har jeg valgt å fokusere på noen av lagets trofaste medlemmer gjennom alle år fra den spede begynnelse i 1978 til d.d. Ved å presentere noen av medlemmene og hva de står for og hva de har drevet med, håper jeg leseren får et lite innblikk i en aktiv, sosial, kreativ, engasjerende og målbevisst forening.

Vi begynner med Hallvard Vinje som bare var 14 år gammel da han som en av initiativtakerne var med og stiftet laget i februar 1978. Hallvard var fra første stund en meget allsidig ung mann som deltok i alt foreningsarbeidet med liv og lyst. Hallvard kunne brukes til det meste, han holdt små kåserier, var møteleder, laget konkurranser og demonstrerte fotofinesser.

Hallvard Vinje med kattugla Strix.

Konkurranser og foto har vært to uhyre viktige ingredienser innen møtevirksomheten. Fra første møte begynte vi med konkurranser, vanligvis i form av 20 lysbilder, antallet har jo variert endel, i tillegg har vi hatt innslag av spørsmål om fuglenavn både på engelsk og latin, og om fugleffjer og egg; det siste til manges forvillelse.

Om Leif E. Gabrielsen kan det nok sies en hel del for

å karakterisere ham som "fugliker". Jeg våger meg på å presentere ham som "Atlasgeneral". Han var en av de drivende krefter i atlas-registreringene og hovedansvarlig for "Atlasnummeret" av Piplerka. Han må også nevnes som den eminente fugletegner og ikke minst hans siste spetteserie har vært en pryd for Piplerkas forsider. Leif vil også være kjent som en meget dyktig LRSK-leder, og han har også vært en tur innom NSKF. Leif peilet oss tidlig inn på fuglesangens mange utfordrende mysterier og fantastiske opplevelser. Han var de første årene den suverene vinner av våre konkurranser, og må kanskje som sådan kalles en trendsetter da hans kunnskaper nok sporet oss andre til nitidige fuglestudier og til innkjøp av en etterhvert meget rikholdig litteratur. Jeg våger å påstå at ikke mange lokallag kan skilte med en så rikholdig og variert bok- og tidsskriftsamling som vår.

Familien Grønsund med pater familias Arne, hans kone Randi og deres søte datter Anne, vår alles maskot, var et meget viktig samlingspunkt på vår første danmarkstur i 1979.

Danmarksturene fortjener et kapittel for seg, og vi er alle enige om at de har hatt en enorm betydning for foreningens utvikling. Ikke minst det sosiale aspekt har vært viet stor oppmerksomhet. Hvem husker ikke husmor Randis nydelige koteletter tilberedt under åpen himmel og med stor tålmodighet servert en begeistret guttegjeng som i tillegg til kotelettene også skulle fordøye dagens fantastiske fugleopplevelser i Danmarks og et av nordeuropas største våtmarksområder, Vejlerne på Nord-Jylland.

Lelf Gabrielsen.

Jeg tror det var da den store fuglebegeistringsbølgen startet, og vi håper og tror den vil vare i mange, mange år. Arne var mannen som hadde vært på tur med Viggo Ree i Spania lenge før vi kunne stove ornitolog, og han var også kamerat med en av Rogalands store sønner og senere vår felles venn, Svein Efteland.

Dama vår heter Villen Vedeler og er gjort kjent over det ganske land med et fint portrettintervju av Ole i Piplerka nr. 3-1989. Jeg benytter likevel anledningen Villen, til å takke deg for en meget fin innsats i foreningen. Ikke minst tenker jeg her på dine (og Trygves) mange fine filmer

fra det store utland, Afrika, Sør- og Nord-Amerika, Seychellene og Galapagosøyene.

Villen Vedeler.

Du tente nok en liten gnist av reiselyst i mange av de fugletente ungdommene.

Tent på fugl er i hvert fall Finn Jørgensen som også bare var 14 år da han hadde sin første utenlandstur til Danmark, men senere har det blitt både Sovjet (Kaukasus), USA, Marokko og Venezuela. Men Finn liker seg veldig godt på Lista også og ikke minst ute i Mandals skjærgård der han utgjør en vesentlig del av den uhyre viktige sjøfuglgruppa som i løpet av de siste fire-fem årene har ringmerket titusenvis av sildemåker.

Finn Jørgensen.

I Ronekilen har det blitt fanget noen tusen fugl opp gjennom årene. Men Finn har også gjort så mye mer, bl.a. har han vært en flink redaktør av Piplerka hvor han har lagt ned et stort og verdifullt arbeid. I tillegg er han formann i

fylkesforeningen. Finn er en av våre altnuligmenn, som ikke minst innen foto stiller med en gedigen lysbildesamling. Fra denne har han sammen med Runar hovedæren av vår siste sjøfuglserie som skal benyttes i skoler og foreninger. Han er også en av hovedmennene bak start og drift av "Miljøhuset", vår siste og store stolthet som er presentert i egen artikkel i et tidligere Piplerka.

Feltornitologen "himself" Runar Jåbekk er den store skogtraveren. Du skal være tidlig på beina for å slå følge med Runar når han en litt råkald april morgen setter av sted til Nomedal til sitt kjære hvitrygg-prosjekt. Runar er hovedmannen bak de fleste av våre større og mindre prosjekt. Med nøyaktighet, interesse og stor flid tar han på seg de oppdrag som kommer og utfører jobben til alles tilfredshet. Ikke få timer natt og dag er gått med til rapportskrivning og skjemautfylling, men har Runar tatt jobben, så blir den gjort.

Runar Jåbekk.

Det feltarbeid han utfører har gitt stor inspirasjon til de yngre rekrutter som har fått følge med ham på hans mange turer i felten. Runar hører med i

lokomotivgjengen i laget, idet han drar de fleste og største lass. Men det går med godt humør og smittende iver; han må kunne sies å være et forbilde for den kommende garde. Som "Miljøhusbestyrer" gjør han en fin jobb, ring 043-60604, så finner du nok ut at han er på plass. Med sin allsidige utdannelse har han ganske mye peiling på annet enn fugl også, noe han fikk vist på "åpent hus torsdagene" da vi hadde Sætrøns mineral- og steinsamling til utstilling. Runar er sammen med Finn våre desidert ivrigste datafolk, og begge trives utmerket foran dataskjermen når de kan legge inn sine siste ringmerkningsdata som visstnok for året 1989 skal være rundt 30.000.

Åpropos ringmerking, så var det med Jan Michael sen at det kom fart i ringmerkingen blant mandalsornitologene. Med Jan kom også foreningens første føling med proffe fuglefolk. Jan kom fra et rikt ornitologisk miljø i Vest-Fold, d.v.s. Tønsberg og Store Færder ornitologiske stasjon, sistnevnte hadde han vært med å bygge opp fra grunnen av.

Jan Michael sen.

Jan øste gavmildt ut av

sine rikholdige kilder av kunnskap og opplevelser fra inn- og utland. Når Jan holdt kveldens kåseri, fløy timene fort, og gjett om han trollbandt sine tilhørere med sine flotte billedserier fra Svalbard, Tyrkia (med Bosporus) eller fra flodbåten opp Gambiafloden; eller når han fortalte fra sitt arbeid på Hardangervidda sammen med legendariske og dessverre så altfor tidlig avdøde Gunnar Lid.

Skulle du ønske å lese mer om Jan så står det en utmerket artikkel om ham i Piplerka nr.1-2,1988.

Og det bringer oss over til Atle Helge Qvale som var ansvarlig for den fine artikkelen, og som har skrevet flere fine stykker i vårt kjære Piplerka. Ikke minst tenker jeg på hans nattravnartikler som fulgte etter våre utrolig fine opplevelser med denne særegne fuglen oppe i Bjelland. En opplevelse som ga oss minner for livet, en opplevelse som Atle så veldig gjerne ville dele med andre.

Atle Helge Qvale.

Atle er en kar som "bryr seg" (et meget aktuelt begrep i Mandal), han er entusiastisk, initiativrik, pågående og alltid rede til å ta et tak; forevrig den

eneste som har avløst undertegnede i formannsjobben, et år som jeg bygde hus. Atle har en meget fin evne til å skape kontakt både med eldre og yngre, og denne evne sammen med hans tidligere nevnte entusiasme førte til at han selvfølgelig måtte dra igang et lokallag da han var lærer et år på Hønefoss. Det er også Atle som hvert år inviterer "kjernegjengen" til romjulsmøte hjemme hos seg, en tradisjon med god mat, mye fugleprat og gjerne en heftig diskusjon omkring et eller annet brennbart emne, ringmerking f.eks. Det er bare så synd at Atle tilbringer det meste av året i Trondheim på N T H, men er han hjemme, så er jeg sikker på å få et koselig besøk med masse fugleprat.

En av de faste programposter på medlemsmøtene er brus og boller, et kjærkomment innslag som alltid blir trofast ordnet av vår alles kjære og trofaste kasserer gjennom årene Jarle Egset. Bare den som har ledet en slik forening gjennom en del år, vet å sette pris på å ha en slik ordenskar til å ta seg av finansene.

Jarle Egset.

Og hans "faderlige" omsorg fikk vi demonstrert til det

ytterste, da han som reiseleder og hovedansvarlig for vår meget vellykkede tur til Falsterbo, ble tilbake i Sverige som sykepleier for vår uheldige kamerat som brakk armen. Takk skal han også ha for de koselige møtene vi hadde i Buhølen med deilig kjøttsuppe og koselig møteopplegg. Jarle er med på det meste, men jeg tror han foretrekker slike aktiviteter som vinterfugltelling og helt sikkert liker han jobben med registrering av kanadagås slik at han kan komme seg ut i felten og vekk fra byens stress og mas. Hans siste oppgave er knoppsvaneprosjektet, og det var ganske naturlig at han fikk den jobben. Jarle var nemlig den som kunne fortelle om første hekking av knoppsvane i Mandal og Vest-Agder. Som landpostbud har han god kontakt med folk som tipser ham om nyheter på fuglefronten. Og det er Jarle vi kan takke for hekkefunn av vintererle og sist men ikke minst den syngende nattergal ved Skogsfjorden.

Med Oles inntreden i rekkene fikk vi fast plass i Lindesnes avis. Ole Aa. Brattfjord, journalisten og påtroppende redaktør av Piplerka er som sådan "gullfuglen" par eksellense.

Ole Aa. Brattfjord.

Med sine flotte helsider i

Lindesnes har han gitt oss ubetalbar reklame og kjempeflott presentasjon av folk og fugl. Jeg nevner bare hans referat fra vår tur til Sverige og den flotte artikkelen om knoppsvanen, "Kongsfuglen". Her må også nevnes hans store engasjement i "Miljøhuset" og oppstartingen av dette hvor Lindesnes gav oss plass på første side og med fyldige referater både før og etter åpningen. Ole har fra første stund funnet seg godt tilrette i miljøet i Mandal l.l., og når kryssiveren løper av med oss, er Ole flink til å peile oss inn på rett spor igjen. Han ivrer for feltarbeid, for nærmiljøet i skog og mark, for fuglens ve og vel. Så er det da bare igjen et spørsmål om når han tar med seg gitaren på en klubbkveld og underholder oss med en vise eller kanskje et stev; (fin)kultur er bra, Ole?!!!

Arnfinn

Henriksen, filatelisten, ornitologen og kanskje en kommende arkeolog, er alltid villig når du ber ham om å gjøre en jobb. Sist var han en av hovedaktørene bak vårt meget vellykkede samarbeid med

Arnfinn Henriksen.

Naturvernforbundet, Postverket og Filatelistklubben i

forbindelse med utstillingen og presentasjonen av foreningene og nye frimerker med knoppsvane, bever og orkideer den 23. februar. Her hadde Arnfinn montert en fin samling av frimerker fra inn- og utland med motiver fra naturen og spesielt omkring de motiver som var på nevnte merker.

Ivar Hille, ringmerker og sjøfuglmann og elektriker og som sådan en meget viktig dugnadsmann når vi startet opp Miljøhuset.

Ivar skal også vite det varmer formannens hjerte når han ringte meg opp og spør om jeg har lyst til en nærstudie av en isfugl. Han har også grunn til å være storfornøyd med sin nettfangst av horn- og perleugler og sin glimrende fotofangst av haukugle på Jæren.

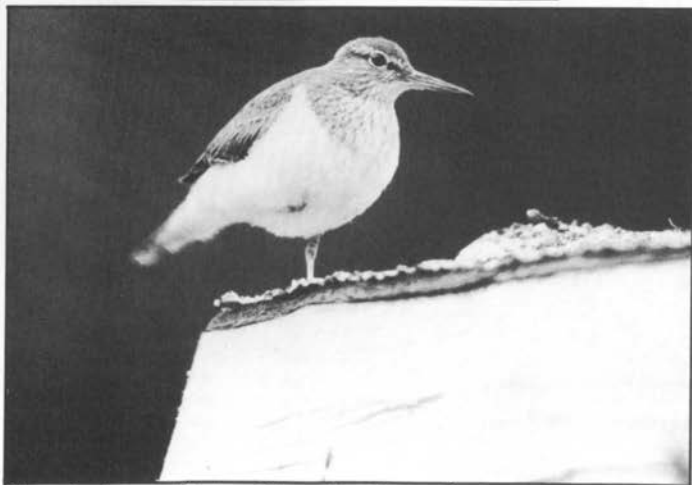
Du skal også vite at det gleder meg å se deg stille og ubemerket gå rundt i møtelokalet og rydde opp etter småtrolla; fint Ivar.

Ivar Hille.

Mandal lokallag er meget heldige som har en slik fin gjeng av ivrige fuglefolk.

Men vi er mange flere enn de som er nevnt ved navn ovenfor. Det er mange flere som gjør en fin jobb i laget og takk skal dere ha alle sammen. Jeg kunne nevnt mange flere ved navn, men vi får stoppe her for denne gangen.

Strandsnipe. (Foto: Bjørn V. Olsson)

NOF KRISTIANSAND LOKALLAGS HISTORIE

Peder K. Knutson.

Fugleinteresserte i Kristiansandsregionen hadde trøstet seg til et lokallag av Norsk Zoologisk Forening, før 7 ildsjeler dannet et interimsstyre, og 8.mars 1977 rykket inn en kunngjøring i Fædrelandsvennen om at det neste dag ville bli dannet en lokal fugleforening under NOF. Hele 26 personer møtte fram, og det første styret ble valgt.

Allerede samme våren var foreningen godt i gang med aktiviteter av ulike slag, og fra da av og til i dag har foreningen hver vår og høst sendt ut program til medlemmene med tilbud om medlemsmøter, ekskursjoner og deltagelse i spesielle prosjekter.

Medlemsmøtene har normalt bestått av et lysbildeforedrag, med etterfølgende fugleprat, eventuelt også en liten konkurranse. Ekskursjonene har hovedsakelig blitt lagt til Lista eller lokale lokaliteter, men det er også blitt arrangert turer til Jæren, Mølen, indre Telemark og Danmark. De første årene kunne Listaturene trekke med seg store deler av medlemsmassen, som ialle år har ligget på 50-60 personer, mens det de siste årene ofte er i underkant av 10 personer både på medlemsmøter og ekskursjoner.

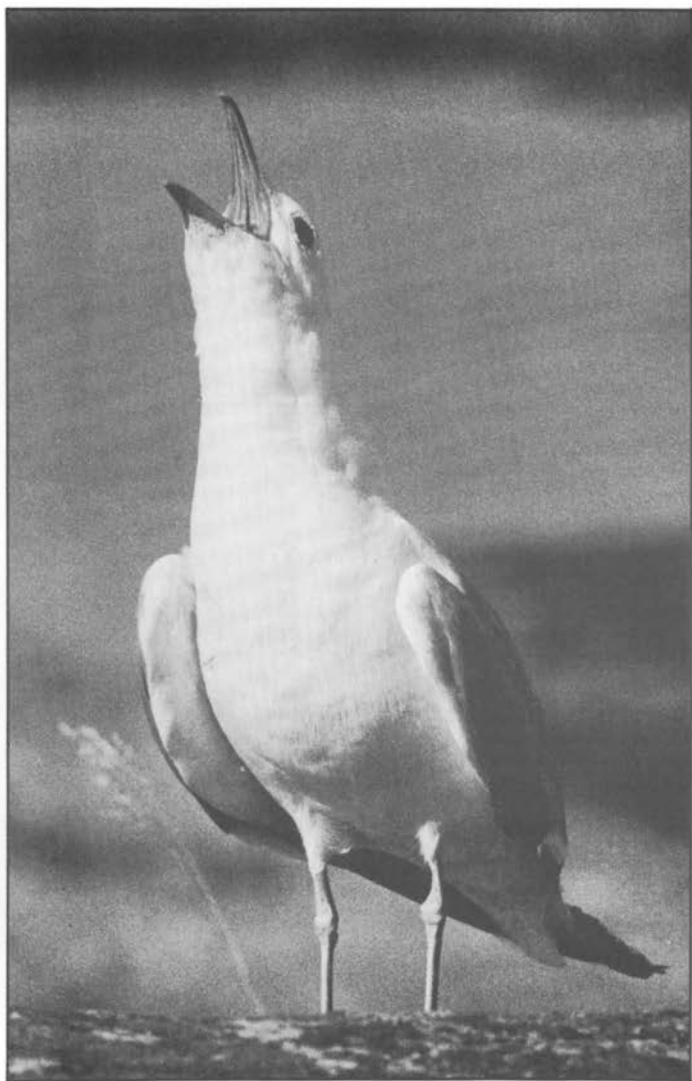
Lokallaget har deltatt i alle de landsomfattende undersøkelsene, slik som Atlas-prosjektet, våtmarksregistreringer, vannfugltellingene og vinterfugltellingene. Videre har vi deltatt i fylkesavdelingens kanadagås- og ærfuglregistreringer. I tillegg er det drevet endel fugleregistreringsarbeid som ikke formelt har inngått i

foreningens arbeide, slik som ringmerking i Randesund (Eldar Wrånes), vannrikseundersøkelser (Roy Erling Fredriksen og Sven Rislaa), undersøkelser av Hamresanden-området (Tellef Vestøl) og Søgnejordet (Peder K. Knutson og Jan Erik Berglihn).

Spesielt må fugletrekkundersøkelsene ved Kristiansand nevnes; et prosjekt som satte preg på foreningen de 4 årene de pågikk. Peder K. Knutson tok høsten 1982 initiativ til å starte regelmessige optellinger av direkte-trekkere på Flekkerøya, og fikk med seg Jan Erik Berglihn og Tellef Vestøl til den formelle siden ved undersøkelsen (selve nedskrivings- og systemeringsarbeidet). Flekkerøyprosjektet ble raskt det sentrale samlingspunktet for de aktive medlemmene i foreningen. To av disse, Trygve Grindheim og Sven Rislaa, oppdaget etterhvert en ny fin trekklokalitet ved Plassen (nå Sodefjed hytteområde) ytterst i Kvåsefjorden på Randesund-siden. Undersøkelsene på Flekkerøya ble forflyttet til "Kvåsen", som stedet ble døpt til, og ble drevet i 1984 og 1985. Fugletrekkundersøkelsene og de øvrige prosjektene er presentert i diverse

artikler i Piplerka.
De senere år er preget av at
de aktive og initiativrike

er blitt eldre, og av at
unge skudd på stammen
mangler.

Fiskemåke. (Foto: Bjørn V. Olsson)

NOF avd. Vest-Agder 1978-1990

Runar Jåbekk.

NOF - avd. Vest-Agder ble stiftet på konstituerende møte i Mandal 27.01.78. Det var hele 34 fremmøtte (26 stemmeberettigede) som valgte følgende styre:

Formann: Eldar Wrånes
 Sekretær: Carl Erik Kilander
 Kasserer: Bjørn Vidar Olsson
 Styremedlem: Lars Bergersen
 Styremedlem: Tor Oddvar Hansen

Fylkesavdelingens viktigste oppgaver skulle være å fungere som bindeledd mellom fylkets lokallag, bl.a. ved å forestå utgivelsen av medlemsbladet "Piplerka". Fylkesavdelingen skulle også velge representanter til forskjellige komiteer, og koordinere arbeidet i disse. I forbindelse med dette konstituerende møtet ble det også bestemt å forsøke å opprette et eget lokallag i Mandal. Fra før fantes lokallag i Kristiansand og på Lista. Mandal lokallag ble således opprettet kort tid senere. I 1979 ble det i tillegg opprettet lokallag i Vennesla. Tross enkelte ildsjeler overlevde dette lokallaget kun et par år.

De første årene ble det ikke satset på å utvide aktiviteten i fylkesavdelingen utover dette. Det var bevisst politikk at aktiviteten skulle ligge i lokallagene, med fylkesavdelingen som stimulerende faktor om det trengtes. Dette fungerte meget bra. Fylkesavdelingen ble en "paraplyorganisasjon" uten unødig byråkrati.

Tross enkelte svingninger må det kunne sies at aktiviteten i

fylkesavdelingen har vært jevnt økende med årene, kanskje spesielt de 2-3 siste. Dette går klart fram av regnskapene, som i årene 1978-87 viste omsetninger på mellom ca. 5.000,- og ca. 20.000,-. I 1988 ble omsetningen nesten 53.000,-, for så i 1989 å gå helt opp i ca. 135.000,-.

Styrene i fylkesavdelingen var stort sett meget stabile. Det har f.eks. kun vært 3 formenn i løpet av de 12 årene avdelingen har eksistert. Om dette skyldes at vervet er attraktivt, eller at det er vanskelig å bli kvitt skal vi ikke si noe om! De 3 formenn har vært:

Eldar Wrånes (1978-81)
 Jan Michaelsen (1982-85)
 Finn Jørgensen (1986-

PROSJEKTER.

Fylkesavdelingen har gjennom årene stått for en rekke prosjekter og oppgaver. Det praktiske arbeidet er blitt utført av lokallagene.

Atlas: Dette viktige arbeidet ble påbegynt straks fylkesavdelingen ble stiftet i 1978. Atlasarbeidet ble etterhvert det viktigste

Bildet viser fra venstre: Hallvard Vinje, Tor Lerbæk, Leif Egil Gabrielsen

Fugleinteresserte mennesker invaderte Blomdalen

Fredag kveld ble et av klasserommene på Blomdalen skole i Mandal invadert av fugleinteresserte folk fra Kr.sand. Lista og Mandal. Formålet med møtet var å danne en fylkesavdeling av Norsk Ornitologisk Forening i Vest-Agder, og også om interessen og oppslutningen var stor nok, et lokallag for

Mandal. Dessverre var det meget dårlig fremmøte av mandalitter, så det ble besluttet å danne et midlertidig interimstyre, som fikk som oppgave å spre opplysninger om arbeidet i Norsk Ornitologisk Forening og på denne måte prøve å verve medlemmer slik at Mandal lokallag kan bli et levedyktig lag.

Møtearranger var Lista og Kr.sand lokallag, som møtte fulltallige frem, og også sørget for bevertning og underholdning. Det ble vist lysbilder fra fuglebiotoper og fugleliv på Lista. Dette området er jo kjent for sitt utrolige rike fugleliv, noe som lysbildene beviste til fulle. Bl.a. så man svartstrupen som i år har hekket for første gang

der. Dermed har den sluttet seg til de ca. 120 andre fuglearter som har hekkeplassene sine på Lista. Alt i alt er det 240 arter som holder til på Lista, så man kan forstå at Lista er et populært utfartssted for fugleinteresserte!

Valgresultater:

Styre for Norsk Ornitologisk Forening/Avdeling Vest-Agder:
Formann: Eldar Wrånes, Krs.
Sekr.: Carl-Erik Kilander, Krs.
Kasserer: Bjørn Vidar Olsson, Krs.
Styremedlemmer: Lars Bergersen, Lista og Tor Oddvar Hansen, Lista.
Arbeidskommitte for Mandal lokallag: Hallvard Vinje, Tor Lerbæk og Leif Egil Gabrielsen.

Lindeneses var også til stede på Blomdalen da NOF avd. Vest-Agder ble stiftet i 1978.
(Faksimile Lindeneses 31. januar 1978)

arbeidet for flertallet av fylkets ornitologer, og innsatsen var stort sett økende helt fram til 1985. Da ble det landsomfattende prosjektet formelt avsluttet. Vest-Agder kan si seg meget godt fornøyd med sin innsats, og resultatet gir et meget godt bilde av hekkeutbredelsen til fylkets fugler. Atlasarbeidet medførte også at mange til da utforskede deler av Vest-Agder ble besøkt. Spesielt gjaldt dette de indre deler av fylket.

Andre registreringer:
Fylkesavdelingen har gjennom årene stått for en rekke registreringer av fuglelivet i fylket. Det har vært konsentrert om spesielle arter, eller områder i fylket. Hvitryggspett, kanadagås, ærfugl og andre sjøfugler er kanskje de viktigste.

Verneplaner: Under utarbeidelsen av verneplaner for sjøfuglreservater, våtmarker og Listastrendene ble det meste av feltarbeidet utført av NOF - Vest-Agder.

LRSK: Helt fra opprettelsen av fylkesavdelingen i 1978 har en lokal rapport- og sjeldenhetskomite vært i arbeid. Det er et stort og viktig observasjonsmateriale over fylkets sjeldne og fåtallige fugler som her er blitt samlet.

Naturvern: NOF avd. Vest-Agder har helt fra starten forsøkt å markere seg som en aktiv part i naturvernsspørsmål. Dette engasjementet har bare økt etter hvert, og de siste årene har spørsmål omkring naturvern vært den største arbeidsoppgaven for styret.

Fra et av de første årsmøtene i NOF Vest-Agder på Risebank.

Kåre Olsen ble NOF avd. Vest-Agders første æresmedlem:

-Hvorfor kommer dere så tidlig?

Finn Jørgensen

- Det er ikke mange amatørornitologer som viser den gleden over å se de første vipene, tjelden og gjessene som Kåre Olsen, og som samtidig spør seg: - Hvorfor kommer dere så tidlig? Kunne dere ikke ventet en uke til - det er jo meldt snø i morgen!

Vi i styret i NOF avd. Vest-Agder har lenge lurt på hvordan vi skulle få takket Kåre for den jobben han gjør i vestfylket.

Det er ikke få ganger han har vært i "ilden" i forbindelse med vernearbeidet som er utført på Lista.

Han har i løpet av de siste årene stått for mye av dette arbeidet alene, da solide støttespillere som bl.a. Oddvar Pedersen har flyttet fra Lista.

Her ser vi formann Finn Jørgensen overrekke det håndfaste beviset på at Kåre Olsen er utnevnt til NOF v- Agders første æresmedlem.

Et klokke festet til et nydelig arbeid i tinn ble valgt.

Det er i første rekke for naturvernarbeidet at vi ville hedre Kåre på denne måten. Men vi skal ikke glemme hans innsats for rekrutteringen og driften av Lista Lokallag. Uten hans innsats hadde det vel vært lite liv i foreningen her

ute.

Kåres evne til å notere ned alt som har med fugl å gjøre har betydd utrolig mye for dokumentasjon av fuglelivet i de ulike områdene. Generelt har vi vel tendens til bare å notere ned det spesielle, og glemme det vi

betrakter som vanlig. Ta nå bare en art som vipe. På en rundtur i Borhaug-området ser vi kanskje 15 - 20 par i hekketiden og syntes dette er mye, men kikker vi i Kåres notater fra tidligere år ser vi at omlag 150 par hadde tilhold i det samme området. Slike dagligdagse ting betyr enormt mye for å få belyst omfanget av reduksjonen i en rekke bestander.

Krever ryggrad

Ellers vil jeg nevne at Kåre flere ganger har vært inne på tanken om å gi opp naturvernarbeidet i ren frustrasjon over den dårlige oppfølgingen naturvernmyndighetene utøver idag. Hvor mange ganger har han ikke vært vitne til at verdifulle ornitologiske områder går tapt for bondens iver i å dyrke opp nye landområder.

Det er ikke til å legge skjul på at vi bøyer oss i nesegrus beundring for måten Kåre kaster seg ut i vernearbeidet på. Det kan sannelig ikke være like lett bestandig, verken for Kåre eller familien hans, og stadig ligge i "nærkamp" med deler av lokalmiljøet når man samtidig skal forbli en del av det. Slikt krever solid ryggrad og styrke.

Uunnværlig

For oss i fylkesavdelingen er Kåre nærmest uunnværlig, da han har utrolig kjennskap til det meste som foregår på Lista. Vi prøver å "bakke han opp"

så godt vi kan, men det er ikke alltid vi har mulighet til å støtte så godt opp om saker som Kåre kanskje

ønsker, men vi prøver å gjøre så godt vi kan. Det er ikke mange amatørornitologer som viser den gleden som Kåre gjør over å se de første vipene, tjelden og gjessene, mens han samtidig tenker "hvorfor kommer dere så tidlig? Det er jo meldt snø i morgen. Kunne dere ikke ventet 1 uke til!"

Lokalt begrep

Kåre er blitt et begrep på Lista. Er det noen i lokalsamfunnet som lurar på noe om fugl så ringer de til Kåre. Det er ikke få fugl som har vært innom Kåres kjeller for oppvarming, foring og oljevask. Det er nå sånn at de fleste fuglene dør, men folk trenger en person i nærmiljøet som kan ta seg av slike saker og da er Kåre helt topp. Det er kanskje ikke den jobben han trives best med, men man kan jo ikke avvise folk som kommer med en oljeskadd lomvi eller ei utsultet kattugle.

Stor enighet

Det er med stor glede vi kom fram til at dette måtte være en fin måte å hedre Kåre på, og under Lista lokallags 20 års jubileum fant vi tiden inne for å komme med denne utnevnelsen. Det var med stor enighet at vi kom fram til dette. Vi håper at Kåre fortsatt vil være like aktiv i fuglevern-arbeidet og at vi kan ha et godt samarbeid i de kommende årene.

På jubileumsfest i Fuglevika

Ole Aa. Brattfjord

Det ble gode ord, hilsener og gaver i fleng til Lista lokallag da de 21. oktober i fjor trommet sammen til stor 20 års fest i foreningens hytte i Fuglevika.

Dagen ble feiret med ekskursjon, natursti, god mat og drikke og hyggelig samvær. En jubileumsfeiring som vi fra Mandal lokallag satte stor pris på å få delta i.

I løpet av festen, som varte og rakk til langt ut i de små timer, som seg hør og bør en skikkelig jubileumsfest, mottok 20-åringen Lista lokallag gaver fra både fylkesavdelingen og Mandal lokallag.

Fra Mandal lokallag kunne formann Bernt Kåre Knutsen overrekke jubilaranten en gravert tinntallerken, mens Finn Jørgensen hadde med seg porselenskrus med flotte fuglemotiver som gave fra fylkesavdelingen.

Æresmedlem

Kveldens høydepunkt var imidlertid utvilsomt utmerkelsen av Kåre Olsen som fylkesavdelingens

første æresmedlem. Det håndfaste beviset på utmerkelsen ble gitt i form av en flott tinnklokke med hedersbevisningen solid inngravert. En svært velfortjent hedersbevisning! Det var fylkesformann Finn Jørgensen som besørget den delen av programmet.

Med på jubileumsfesten var nærmere førti ungdommer (i alle aldre).

For de yngste festdeltakerne var det imidlertid tydelig at "mimringen" ble noe kjedsommelig i lengden. Så da Kåre Olsen hadde delt ut velfortjente premier til vinnerne av naturstien, og etter at en god porsjon

Formannen i NOF Mandal lokallag, Bernt Kåre Knutsen overrekker "jubilaranten" Kåre Olsen gave og hilsen fra Mandal.
(Foto: Ole Aa. Brattfjord).

kaker og brus var satt til livs, okkuperte junioravdelingen loftsetasjen hvor de ut over kvelden satte bærebjelkene i gulvet på mer enn en hard prøve. Helt tydelig var det i alle fall at det ikke bare var "gamlingene" som

storkoste seg på jubileumsfesten til Lista lokallag.

Vi i Mandal lokallag vil imidlertid takke for at vi fikk være med på feiringen av 20 års jubilaranten, og ønsker hjertelig til lykke med de neste 20.

Glimt fra jubileumsfesten.
(Foto: Ole Aa. Brattfjord).

Finn Jørgensen overrekker
Kåre Olsen hilsen og
gave fra fylkesavdelingen.
(Foto: Ole Aa. Brattfjord)

Det ble en trivelig jubileumsfest i Fuglevika, med god mat og drikke og hyggelig samvær til langt ut i de små timer.
(Foto: Ole Aa. Brattfjord).

Kåre Olsen med gaven fra NOF Mandal lokallag. I bakgrunnen to svært fornøyde mandalitter, Bernt Kåre Knutsen og Jarle Egset.
(Foto: Ole Aa. Brattfjord).

Kåre Olsen går gjennom svarene til natursti-konkurranse.
(Foto: Ole Aa. Brattfjord).

Fire fornøyde vinnere av naturstien. Fra venstre: Tor A. Olsen, Trond Sigurd Briseid, Thomas Bentsen og Martin L. Pedersen. (Foto: Ole Aa. Brattfjord).

Bernt Kåre Knutsen :

- Du ska itte trø i graset

Bernt Kåre Knutsen har et spesielt forhold til både spetter og Haftorn. Her er han for anledningen utstyrt med en gråspett og Haftorns store verk "Norges Fugler". 17. (Foto: Ole Aa. Brattfjord).

"Du ska itte trø i graset, spede spira lyt få stå" - Ikke bare har han adoptert Einar Skjæraasens dikt som sitt valgsspråk, Bernt Kåre Knutsen. De velkjente Skjæraasen-linjene gjenspeiler også mye av Bernts personlighet; nettopp det å verne om og ta vare på det lille, skjøre og vergeløse livet. Hele Knutsens personlighet er preget av natur- og miljøvern-tanken og av mellom-menneskelig forståelse. Formannen i NOF Mandal lokallag er opptatt av at "spede spira skal få stå".

Ole Aa. Brattfjord

Bernt Kåre Knutsen har sine røtter fra Tollnes, en bygd i landlege omgivelser mellom

Skien og Porsgrunn. Tollnes er et sted preget av primærnæringene, og således

er det ikke det minste underlig at den fuglen Bernt husker best fra barndommen på Tollnes er sanglerka.

- Som barn og ungdom var jeg generelt glad i natur. Hjemme på Tollnes var det flotte turområder, og sammen med vennene mine oppholdt jeg meg mye ute i skog og mark. Fugler hadde jeg lite greie på da. Men jeg husker godt at sanglerkas sprudlende strofer og glade sangflukt høyt over bondens pløyde åker fascinerte meg som gutt, forteller Bernt til "Piplerka".

Knutsens glødende interesse for fugl dukket først opp langt senere.

Det som fikk snøballen til å rulle var observasjonen av en "merkelig fugl" i hagen hjemme hos svigerforeldrene på Laudal i 1971. Bernt og Unni var da bosatt i Lyngdal, og på sitt arbeidssted (posten naturligvis) ble Bernt av kollegene gjort oppmerksom på at det var fuglefolk på Lista som ganske sikkert kunne hjelpe ham med å artsbestemme den "merkelige fuglen".

Bernt hadde tatt grundige skisser av arten, og disse ble lagt fram for Lars Bergersen. Men grundige notater og skisser til tross, så ble den rare "gulspurven" stående med et stort spørsmålsteget bak.

- Det dreide seg etter alt å dømme om en rømt burfugl. Trolig en gul kanarifugl. Men nå var i alle fall kontakten med Lista-folket knyttet, og interessen for fugl var blitt vekt. Jeg ble med i Lista lokallag i 1972, og startet umiddelbart med ivrige noteringer. Dette var en utrolig spennende tid for meg. Jeg hadde til stadighet nye og ukjente arter foran meg. I

Lyngdal hadde vi Lyngdalselva like bak huset, og ofte dukket det opp nye andefugler som jeg måtte se nærmere på. Da treiv jeg kikkerten og styrtet ned skråningen mot elva for å ta den nye arten i nærmere øyesyn. En gang kom jeg over en buskskvettthann som varslet ved reiret. Den studerte jeg nøye og lenge, og syns det var en aldeles praktfull fugl - det er det jo forresten også.

Etterhvert begynte jeg med faste turer til Lista. Som oftest sammen med Kåre Olsen som jeg raskt fikk god kontakt med, forteller Knutsen.

Viktige amatører

- Kåre Olsen bør framheves spesielt. Han er en av de virkelig store amatørerne i Vest-Agder. I en årrekke har han utført et grundig arbeid på amatørbasis, og blant annet ytt mange bidrag til det viktigste og hittil mest omfattende verk om den norske fuglefaunaen, nemlig Svein Haftorns "Norges Fugler" fra 1971. Haftorn har selv uttalt at denne boken ville vært en umulighet uten amatørerne. Jeg vil gjerne påpeke dette for å understreke hvor viktig det arbeidet amatørerne utfører egentlig er, sier han.

Satte kursen for Mandal

Bernt ble boende i Lyngdal fram til februar 1975. Da satte han og familien kursen for Mandal. Og det gikk ikke lange stunden før Knutsen ble observert syklende rundt i Mandal med kikkert og notisbok.

- Jeg hadde ofte sykkelturner til Vestre

Skogsfjord, Hogganvik og rundt i Furulunden, og husker fremdeles med glede tre dvergdykkere og en del sothøner i Leirvika hjemme på Skjebstad i 1975. Jeg startet også opp med vannfugltellinger i Mandal, og tok for meg strekningen fra Lundevika til Ålo. Men selvsagt ikke så grundig og nitidig som dette arbeidet utføres i dag. Det hadde jeg ikke mulighet til å klare på egen hånd, sier han.

Første tiden pendlet Bernt til Lista for å være med på medlemsmøtene i lokallaget der. Savnet av et eget lokallag i Mandal var imidlertid stort, og etterhvert som han kom i kontakt med fuglefolk i Mandal økte også lysten til å etablere lokallag.

- Men da Mandal lokallag så dagens lys 20.februar 1978, var det ikke jeg som hadde æren for det. De som i første rekke tok initiativet til å stifte lokallaget var Leif E. Gabrielsen, Hallvard Vinje og Tor Lerbæk.

- Men du ble raskt utpekt som kandidat til formannsvet?

- Ja, men ikke uten motkandidat. Jeg husker godt at de frammøtte kunne velge mellom meg og Atle Dalen som formann, så det hele gikk svært demokratisk for seg, smiler han.

Mandal lokallag startet raskt opp med ekskursjoner. De første var sykkelturet rundt i Mandal. Særlig til Sånum og Hogganvik. Etterhvert ble det bilturer til Lista, og i 1979 ble den aller første Danmarksturen arrangert. En tur som ble svært godt forberedt. Atlasboka for Danmark ble grundig studert, og medlemmene i lokallaget satte opp lange ønskelister.

- Dette ble en på alle måter vellykket tur. Det jeg husker aller best er observasjonen av avosett i Vejlerne. Der stod vi en gjeng super-amatører og observerte avosett for aller første gang. Den framførte endatil sitt fluktspill for oss. Det var en stor opplevelse. Vi gikk nesten i spinn alle sammen. Ikke var det noen blaserte "proffer" til stede heller som kunne jekke oss ned. Nei, den første Danmarksturen ble virkelig en suksess, forteller Knutsen og minnes samtidig også med stor glede Mandal lokallags atlastur til Knaben i 1982, hvor han for første gang stiftet bekjentskap med en syngende blåstrupehann. En fugl som ikke bare er nydelig å se på, men som også synger aldeles praktfullt (men så har den jo også noe å slekte på!!).

Senere på åtti-tallet stiftet han bekjentskap med nattravn på Bjelland. Også det en episode han husker med glede.

- Det var da du tok ditt "berømte" nattravn-bilde?

- Ja, du har hørt om det, sier han og ler. - For du mener jo det bildet som jeg aldri fikk tatt. Det var sikkert litt av et syn der jeg sakte men sikkert snek meg nærmere og nærmere fuglen med kamera og blitz klar, og da jeg endelig fikk den på "skuddhold" og så for meg det blinkskuddet med stor "B", så tok den til vingene.

- Men din største opplevelse til nå hadde du vel allerede i 1976?

- Det stemmer. Det var den sommeren Knutsen var blant de første som observerte brakkswale som ny art for Norge. Det var folkene i

Lista lokallag som tok meg med til Kviljobrønnen for å vise meg Norges aller første brakksvale. Jeg tror jeg var femte eller sjette personen i rekka av norske observatører. Den henger med andre ord fremdeles høyt, og til nå er det vel heller ingenting som har kunnet måle seg med den.

Norge er et flott land

- Men det henger vel sammen med at du er blitt for "blasert" med årene?

- Tenk blasert!! Å nei du, Knutsen blir aldri blasert. Med den flotte naturen og spennende fuglefaunaen vi har i Norge, så er det ikke mulig å bli blasert. Jeg er ikke ferdig med en art i det øyeblikket jeg har "krysset" den, som man sier. Jeg er glad i fuglene og i naturen, og det går ikke an å bli likegyldig overfor noe som er så flott å holde på med som fugler. Dessuten er Norge helt topp. Men misforstå meg nå ikke. Naturligvis syns også jeg det er flott å oppleve utenlandsk natur og fuglefauna. Det er alltid spennende å stifte bekjentskap med nye arter, sier han.

Knutsen har da også fått med seg en del utenlandsk fuglefauna. Første turen hadde han sammen med Unni til Samos i 1984. Da var de også innom Tyrkia. Fra den turen husker han aller best sitt livs første møte med bieteren.

I 1988 satte han så kursen for Marokko hvor han i fjorten samfulle dager fartet over store deler av landet sammen med Runar Jåbekk, Finn Jørgensen, Geir Hundstad, Gunnar Gundersen og Jarle Egset. I løpet av

de to ukene la de bak seg hele 380 mil, og fikk med seg en bråte spennende arter.

- Den turen var en skikkelig utblåsning for min del. Da fikk jeg rast fra meg for en tid, smiler han.

- Men Marokko frister kanskje til flere besøk?

- Hadde bare økonomien tillatt det skulle jeg reist til Marokko igjen på dagen.

Drømmer om tur til Israel

- Så du har ingen planer om ny utenlandstur med det første?

- Jo, men ikke til Marokko. Jeg og Unni har snakket sammen om å reise til Israel, men om det blir med det første vet jeg ikke. Det kommer helt an på økonomien. Israel frister på så mange vis. Jeg har også stor interesse for Bibelhistorie, og har alltid hatt lyst til å oppleve de kjente bibelske stedene. I tillegg kan som kjent Israel by på en fantastisk fuglefauna. Eilat er et område jeg selvsagt må innom på en slik tur. Det blir en omfattende ønskeliste til denne turen, smiler Knutsen.

(Og tar vi ikke helt feil, så kommer nok rødvinget glansstør ganske høyt opp på den listen. Han bedre halvdel, Unni, fikk nemlig "kryss" på den da hun tok turen til Israel for et par år siden!!).

- Men nå forflytter vi oss hjem igjen til Norge og Mandal. Du har sittet som formann i lokallaget helt siden starten i 1978. Hvordan vil du karakterisere denne tiden?

I løpet av årene som er gått har aktiviteten i lokallaget vokst noe ganske enormt. Det samme har

oppslutningen. I dag har vi et svært høyt aktivitetsnivå, og vi må således passe oss for ikke å ta oss vann over hodet. Ut over det har jeg ikke rom for de helt store bekymringene. Og så lenge vi har folk nok til å utføre alle oppgavene, er det jo ikke noe problem. Men vi må vokte oss vel for at hobbyen vår ikke tar preg av å bli en sur plikt. Det vi gjør må være lystbetont, og aller helst preget av en sann og ekte interesse for fuglenes ve og vel, og av natur- og miljøverntanken.

Et fantastisk fellesskap

- Noe av det jeg setter størst pris på i lokallaget vårt er det gode kameratskapet og samholdet blant medlemmene. Vi har et flott sosialt miljø og et fellesskap som vi må ta vare på.

- Du er opptatt av det å fare varsomt fram, det å skåne natur og miljø mest mulig for inngrep og forstyrrelser. Med den grunnholdningen kan det ikke være lett å arrangere ekskursjoner med et tjuetalls medlemmer til ulike hekkeområder og kanskje sårbare biotoper?

- Jeg syns det går greitt. Vi som står ansvarlig for slike turer føler at vi har god kontroll med "ungene", for det er jo de du sikter til vet jeg.

Jeg syns de oppfører seg fint og at de farer varsomt fram. Den grad av forstyrrelse en ekskursjon i hekketiden medfører er dessuten så minimal at det har lite og ingenting å si.

Ekskursjoner er dessuten en fin måte å lære de yngste medlemmene om hvordan de skal og bør fare fram for å volde minst mulig forstyrrelse i sårbare områder, sier Knutsen.

Bernt Kåre Knutsen angrer ikke på at kjernebiteren ble valgt til Mandals emblemfugl.
(Foto: Villen Vedeler).

- Hva mener du Mandal lokallag bør legge størst vekt på av prosjekter?

- Det er vanskelig å trekke fram noen prosjekter som mer viktige og verdifulle enn andre. Med tanke på det å få penger i kassa både til lokallaget og fylkesavdelingen er jo alle prosjekter i og for seg like viktige. Men når jeg tenker på de flotte spettebiotopene vi har her i Mandal, vi har vel blant annet hovedtyngden av den norske bestanden av hvitryggspett i vårt distrikt, da finner jeg det naturlig at vi kanskje burde satse ytterligere på spetteprosjekter. Og da i første rekke på prosjekt hvitryggspett.

- Når vi først er inne på spetter - var det vanskelig å svelge at hvitryggspetten ble forkastet som emblemfugl-kandidat til NOF Mandal lokallag?

- En stund kanskje. Men man må jo bare bøye seg for flertallet. I dag er jeg imidlertid glad for at vi til slutt valgte kjernebiteren som vår emblemfugl. For det første er det jo en fantastisk flott fugl. Og når jeg tenker på de enorme mengdene med kjernebiter som denne vinteren har oppholdt seg på foringsplassen til Arnfinn Henriksen på Hogganvik, en dag nærmere 150 på en gang, er det heller ingen tvil om at Mandal har den største bestanden av kjernebiter i landet. Og selv om hekking aldri har blitt påvist, enda, så vitner ikke minst de mange observasjoner av kjernebiter-par med unger sommerstid om at fuglen også hekker i Mandal. Jeg tenker da blant annet på de fuglene Villen Vedeler har observert. Med andre ord, i dag er jeg glad for at

kjernebiteren ble emblemfuglen vår. Vi kunne ikke gjort noe bedre valg!!
- Helt til slutt et spørsmål man ikke kommer utenom i et portrettintervju i "Piplerka" - drømmefuglen din?

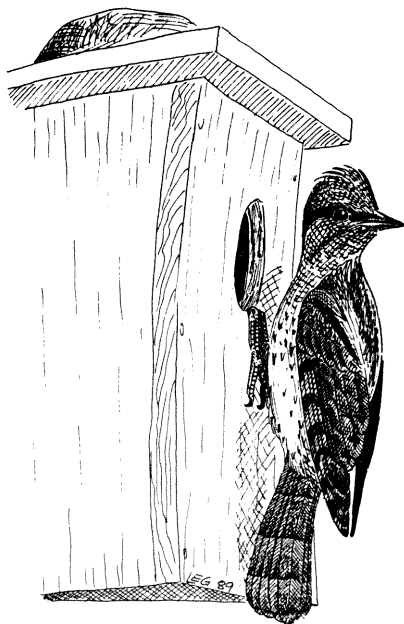
- Drømmefuglen? Å du!! Det er utrolig mange fugler jeg drømmer om å se. Når det gjelder den norske fuglefaunaen kommer utvilsomt snøugla i særklasse. Den drømmer jeg om å få sett, og håper at det snart skal klaffe. I utlandet er det så mye snadder man har lyst til å se. Men dersom jeg skal trekke fram en spesiell art, da havner jeg nok på murkryperen. Jeg stopper ofte opp ved den når jeg "drømmer meg bort" i en eller annen fuglebok, smiler han og klapper det gode gamle fugleleksikonet på permen.

Miljøhuset

- Vyer for framtida?
- Nå må jeg snart ikke ha flere vyer og ønskedrømmer, for de har en tendens til å gå i oppfyllelse alle sammen. Den siste drømmen som har blitt virkelighet er naturligvis Miljøhuset.
- Har Miljøhuset blitt det du håpet på også?
- For de voksne medlemmene av lokallaget har forventningene til Miljøhuset utvilsomt blitt innfridd. Nå må vi bare sørge for at også de yngste medlemmene får et aktivitetstilbud på huset. Ønsket er jo at det skal fungere for hele foreningen. Så jeg tror kanskje vi må bli flinkere til å aktivisere de helt unge medlemmene. Huset i seg selv begynner nå å få preg av de tanker jeg gjorde meg

om dette da vi gikk til det skritt å etablere Miljøhuset. Det har blitt et positivt samlingssted for alle "vi ungdommer" i lokallag og fylkesavdeling, og dessuten har vi begynt å

utvide horisonten. Den flotte og populære steinsamlingen til Sætren var første skritt på den veien. Joda, Miljøhuset svarer absolutt til forventningene.

BILDEKAVALKADE!

Fra stiftelsesmøtet til Mandal lokallag i 1978.

Fra et medlemsmøte i Mandal lokallag i 1979. Fra venstre ser vi Harry Olsen, Villen Vedeler, Andreas Johnsen, Finn Jørgensen og Randi Grønsund.

BILDEKAVALKADE!

"Krake søker make" - Finn Jørgensen har tydeligvis funnet seg godt til rette i kråkefella. Her i 1986-utgave (litt mer hår da). Men han slår likevel ikke 1978-utgaven av Leif Gabrielsen nedenfor.

BILDEKAVALKADE!

LRSK-leder "in spe", Leif Gabrielsen med et noe betenkt og bekymret uttrykk under Mandal lokallags første Danmarkstur i 1979, mens Jan Arild Velle speider ivrig etter avosett.

BILDEKAVALKADE!

Fra en noe strabasiøs telttur under Danmarksturen i 1979.

Rasting under Vejlerne i Danmark. Her var det mat med taffeland-parring som forrettt - noe som smakte.

BILDEKAVALKADE!

Mer fra Danmarksturen i 1979. Fra aktiviteten på "feltkjøkenet".
Fra venstre: Rune Varen, Finn Jørgensen og Andreas Johnsen.

BILDEKAVALKADE!

De første ekskursjonene gikk av stabelen på sykkelsetet. Bildene viser NOF Mandal lokallag på tur rundt Hogganvik (bildet over) og i Ronekilen. Knutsen leder an for den yngre garden på den tiden - 1978.

BILDEKAVALKADE!

Oljesøl og fugledød er ikke noe nytt fenomen. Bildet viser Jan Michaelsen med døde alker og lomvi under oljekatastrofen i Skagerrak i 1981.

BILDEKAVALKADE!

Berut Kåre Knutsen har fått "nærkontakt av tredje grad" med en hornugleunge på Knaben under Atlasturen til Mandal lokallag i 1982.

Kråka - en intelligent fugl!?

Ole Aa. Brattfjord

Er fugler intelligente? Dette er et stadig tilbakevendende spørsmål. Og ikke så rart i grunnen. For ofte dukker det opp episoder der fugler oppfører seg så planmessig at man med rette kan undre seg over om handlingene er et utslag av intelligens og ikke instinkt eller tilegnet erfaring.

Jeg måtte på nytt stille meg dette spørsmålet etter en opplevelse jeg hadde med ei kråke hjemme på Skjebstad i Mandal 29. januar i år.

Denne kråka hadde funnet seg et margbein, og jeg studerte fuglen mens den iherdig forsøkte å knuse beinet for å komme inn til den fristende margen. Gang på gang tok den beinet i nebbet, fløy et titalls meter opp i lufta for deretter å slippe det ned mot bakken. Men fordi beinet hver gang landet mykt på et jorde, strakk ikke kråka sin glimrende teknikk til; beinet ville ikke knuse.

Etter noen forsøk gikk det tydeligvis også opp for kråka at det ikke hadde noe for seg å slippe beinet ned på et jorde. Fuglen tok da resolutt beinet i nebbet, og deretter tok den vingene fatt i retning av veien ved siden av jordet. Der siktet kråka seg inn, slapp beinet - og så skjedde det som tydeligvis også kråka visste ville skje: Beinet tok asfalten med et brak, og knuste. Nå var det fritt fram for kråka til den herlige margen.

Denne vesle episoden forteller helt tydelig hvor høyt utviklet enkelte fuglearters evne til å lære og forstå ting egentlig er. For at fugler er i stand til å lære spesielle teknikker,

og at de er i stand til både

å huske og å lære av hverandre er dokumentert flere ganger. Hvem har for eksempel ikke hørt om engelske meiser som har lært seg å åpne kapselen på melkeflasker?

Det skal vel heller ikke så mye erfaring og livsvisdom til for ei kråke å lære at et bein knuser når det fra en viss høyde slippes ned mot bakken. Men at den fuglen jeg observerte faktisk så ut til å resonnere seg fram til at beinet ville knuse langt lettere dersom det ble sluppet i asfalten, syns jeg personlig er ikke mindre enn imponerende.

Men om denne episoden var et utslag av intelligens og selvstendig tenking, tør jeg ikke ta noe stilling til - men man gjør seg jo sine tanker!

Kråka - en intelligent fugl!? (Foto: Ole Aa. Brattfjord).

SJELDENHETS- OG RAPPORTLISTE FOR VEST-AGDER.

Runar Jåbekk

Det presenteres her en komplett liste over de fuglearter som er observert i Vest-Agder til og med 1987. Lista vil i tillegg fungere som sjeldenhetsliste og rapportliste. Disse listene skal gjelde for observasjoner fra og med 1990. Følgende "symboler" er brukt i lista:

STORE BOKSTAVER - blir brukt på arter som er konstatert hekkende i Vest-Agder.

(B) - betyr at arten antas ikke å ha forekommet spontant, d.v.s. den antas å ha rømt fra fangenskap eller bragt hit ved hjelp av mennesker.

Understrekt og uthevede arter skal sendes LRSK med beskrivelse/belegg for godkjenning.

Understrekte arter skal rapporteres uten beskrivelse.

* foran en art betyr at observasjoner i tillegg skal vurderes av NSKF.

H - betyr at kun hekkefunn skal beskrives/rapporteres. For de artene der hekkefunn skal beskrives skal andre observasjoner av arten rapporteres uten beskrivelse.

L - betyr at observasjoner fra Lista ikke trenger beskrives/rapporteres. For arter der funn fra Lista ikke trenger beskrivelse skal disse likevel rapporteres.

I tillegg til dette skal alle nye arter og nye hekkefunn i fylket beskrives. Det samme skal observasjoner av hybrider og underarter som ikke er nevnt i lista. Spesielle observasjoner, slik som store antall, albinisme, tidlige/sene trekkfugler, overvintrnde trekkfugler o.l. bør også rapporteres. LRSK kan forlange beskrivelse av spesielle observasjoner av arter som normalt ikke krever dette.

Vi vil til slutt også oppfordre alle som observerer nye arter for Vest-Agder til å skrive en kortere eller lengre artikkel om observasjonen/arten. Det samme gjelder når nye arter blir konstatert hekkende i fylket.

Observasjoner sendes til: LRSK - Vest Agder
v/ Leif Gabrielsen
Boks 42
4063 Voll

- SMÅLOM H
STORLOM H
IsloM L
GulnebbloM
Dvergdykker
TOPPDYKKER
Gråstrupe dykker
Horndykker L
Havhest
*Storlire
Grålire
Havlire
Havsvale
Stormsvale
Havsule
Storskarv
Toppskarv
*Hvitpelikan (B)
*Rørdrum
*Nattheigre
*Egrettheigre
GRÅHEGRE
Stork
*Skjestork
*Flamingo (B)
KNOPPSVANE H
Dvergsvane
Sangsvane
Sædgås
Kortnebbgås
Tundragås
Dverggås
GRÅGÅS H
Snøgås
Stripegås (B)
KANADAGÅS
Hvitkinngås
Ringgås
*Rustand
GRAVAND
Mandarinand
BRUNNAKKE
Snadderand
KRIKKAND
STOKKAND
STJERTAND
Knekkand
SKJEAND
Taffelrand
*Ringand
TOPPAND H
Bergand
ÆRFUGL
Praktærfugl
Stellersand
Havelle
SVARTAND
Turteldue H
- Sjøorre
KVINAND
*Hjelmfiskand
Lappfiskand
SILAND
LAKSAND H
VEPSEVÅK
*Svartglente
*Glente
Havørn
SIVHAUK L
Myrhauk
*Steppehauk
*Enghauk
HØNSEHAUK
SPURVEHAUK
MUSVÅK
FJELLVÅK H
KONGEØRN
FISKEØRN
TÅRNFALK H
*Aftenfalk
Dverg falk H
Lerkefalk
JAKTFALK
VANDREFALK
JERPE
LIRYPE
FJELLRYPE H
ORRFUGL
STORFUGL
Rapphøne
VAKTEL
Fasan
VANNRIKSE
Myrrikse
ÅKERRIKSE
SIVHØNE H
*Amerikapurpurhøne
SOTHØNE H
Trane
TJELD
Avosett
*Triel
*Brakksvale
DVERGLO
SANDLO
*Hvitbrystlo
*Ørkenlo
Boltit
*Kanadalo
HEILO H
Tundralo L
VIPE
Polarsnipe
Sandløper
Dvergsnipe L
Sidensvans
- Temmincksnipe
Tundrasnipe L
FJÆREPLYTT
MYRSNIPE
Fjellmyrløper
*Rustsnipe
BRUSHANE H
Kvartbekkasin
ENKELTBEEKKASIN
Dobbeltbekkasin
*L.nebb.b.snipe
RUGDE
Svarthalespove
Lappspove
SMÅSPOVE
STORSPOVE
Sotsnipe
RØDSTILK
Gluttsnipe
SKOGSNIPE
GRØNNSTILK
STRANDSNIPE
Steinvender
Svømmesnipe
*polarsvømmesn.
Polarjo
TYVJO H
Fjelljo
Storjo
Dvergmake
*Sabinemake
HETTEMÅKE
FISKEMÅKE
SILDEMÅKE
GRÅMÅKE
Grønlandsmake
Polarmake
SVARTBAK
Krykkje
*Ismake
Rovterne
Splitterne L
MAKRELLTERNE
RØDNEBBTERNE H
Dvergterne
Svarterne
Lomvi
Polarlomvi
Alke
TEIST
Alkekonge
Lunde
*Steppehøne
BYDUE
SKOGDUE H
RINGDUE
TYRKERDUE H
SVARTMEIS

- *Skjæregjøk
GJØK
- *Tårnugle
HUBRO
Snøugle
HAUKUGLE H
SPURVEUGLE H
KATTUGLE
Slagugle
Lappugle
HORNUGLE
JORDUGLE
PERLEUGLE
NATTRAVN
TÅRNSEILER
- *Alpeseiler
Isfugl
- *Bieter
- *Blåråke
Hærfugl
VENDEHALS
GRÅSPETT
GRØNNSPETT
SVARTSPETT H
FLAGGSPETT
HVITRYGGSPETT
DVERGSPETT
TRETÅSPETT
- *Kalanderlerke
- *Dverglerke
- *Topplerke
Trelerke
SANGLERKE
Fjellerke
SANDSVALE
LÅVESVALE
TAKSVALE
Tartarpiplerke
- *Markpiplerke
TREPIPLERKE
HEIPIPLERKE
Lappiplerke
SKJÆRPIPLERKE
GULERLE
- *Sitronerle
VINTERERLE H
LINERLE
- FOSSEKALL
GJERDESMETT
JERNSPURV
RØDSTRUPE
NATTERGAL
- *Sørnattergal
BLÅSTRUPE H
Svartrødstjert
RØDSTJERT H
BUSKSKVETT
SVARTSTRUPE
STEINSKVETT
RINGTROST H
SVARTTROST
GRÅTROST
MÅLTROST
RØDNINGETROST
DUETROST H
Gresshoppesanger
- *Elvesanger
- *Sumpsanger
SIVSANGER
Myrsanger
RØRSANGER
- *Trostesanger
GULSANGER
Hauksanger
MØLLER
TORN SANGER
HAGESANGER
MUNK
- *Østsanger
Fuglekongesanger
Gulbrynsanger
BØKSANGER
GRANSANGER
LØVSANGER
FUGLEKONGE
- *Rødtoppfuglekonge
GRÅFLUESNAPPER
Dvergfluesnapper
S. H. FLUESNAPPER
STJERTMEIS
LØVMEIS
GRANMEIS
TOPPMEIS
- BLÅMEIS
KJØTTMEIS
SPETTMEIS
TREKRYPER
Pirol
TORN SKATE
- *Rosenvarsler
VARSLER
- *Rødhodevarsler
NØTTESKRIKE
SKJÆRE
NØTTERÅKE
KAIE H
Kornkråke
KRÅKE
RAVN
STÆR
GRÅSPURV
PILFINK H
BOKFINK
BJØRKEFINK
GRØNNFINK
STILLITS H
GRØNNISISIK
TORNIRISK
BERGIRISK H
GRÅISISIK H
Polarsisik
Båndkorsnebb
GRANKORSNEBB H
FURUKORSNEBB H
ROSENFINK H
Konglebit
DOMPAP
KJERNEBITER H
- *Vinterjunko
Lappspurv
Snøspurv
- *Hvitthodespurv
GULSPURV
Hortulan
Vierspurv
Dvergspurv
SIVSPURV
- *Kornspurv

Dette gir totalt 310 A-listearter + 3 B-listearter.
163 arter er konstatert hekkende i fylket.

Følgende firma har velvillig
bidratt med støtte til Miljøhuset

DnC

Miljøhusets bank

+Bank Mandal
Mandal Arbeiderparti
Mandal Castings A/S
Mandal Telesenter
Lindesnes avis
Berges Elektro A/S
Reiersons Elkjøp A/S
Mandal Plantemiljø
Schmidts Dampbakeri
Brødrene Jørgensen

NOF Mandal lokallag og NOF avd. Vest-Agder
takker de ovenfornevnte firma for støtten
i forbindelse med etableringen av Miljø-
huset. Samtidig håper vi på fortsatt positiv
innstilling både fra disse og andre firma i
framtiden.

-Håper dere får vinden i ryggen

Fra åpningen av Miljøhuset. Fra venstre: Runar Jåbekk fra fylkesavdelingen, miljøvernleder i Mandal kommune Henrik Lund, lokallagsformann Bernt Kåre Knutsen og ordfører Knut Lindseth.
(Foto: Ole Aa. Brattfjord).

- Ornitologene og miljøvernerne representerer foreninger som i årevis har kjempet i motvind. Men nå opplever vi en holdningsendring i samfunnet. Miljøproblemer blir tatt på alvor, og forholdene legges til rette for økt satsing på nettopp miljøvern. Nå er det å håpe at miljøhuset markerer starten på et arbeid i stadig tiltagende medvind. Dere fortjener å få vinden i ryggen.

Ole Aa. Brattfjord

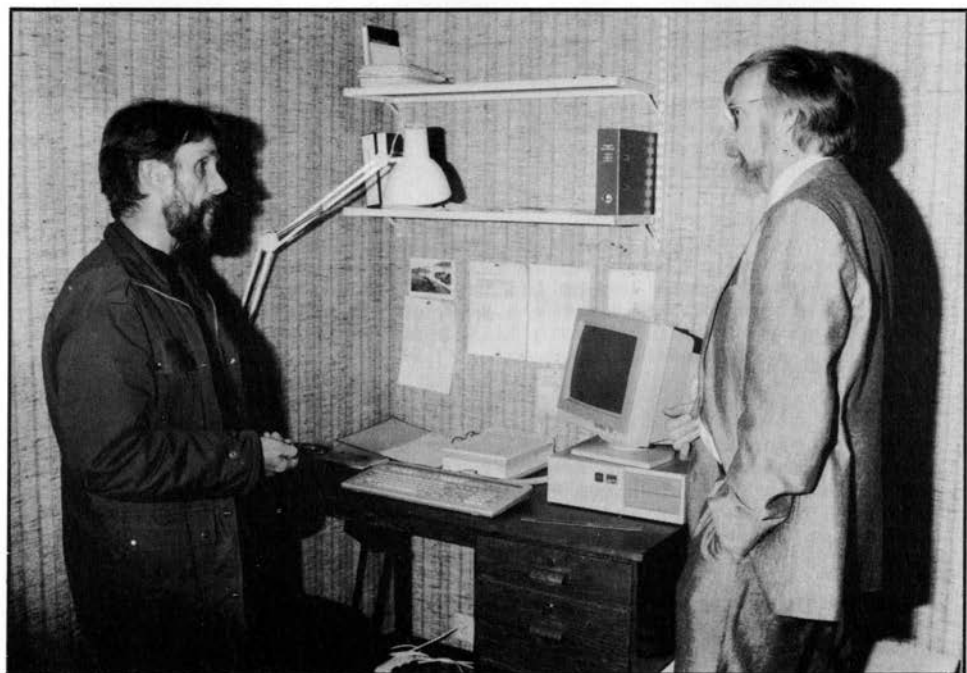
Det var Mandals ordfører Knut Lindseth som sa dette da han fredag 1.desember i fjor besørgte den offisielle åpningen av Miljøhuset i Torjusheigata 7. Og like etter at Lindseth hadde klippet over det for anledningen grønne kreppebandet utenfor huset, og formann i NOF Mandal lokallag, Bernt Kåre Knutsen hadde overrakt Lindseth blomster som takk, strømmet det på med interesserte som ville ta Miljøhuset i nærmere øyesyn.

Vel innenfor var det gratis kaffe, brus, kaker og boller, og de aller fleste av dem som i løpet av kvelden fant veien til huset benyttet også anledningen til å delta på konkurransene. Det gjaldt å finne rette navnet på utstilte fugler, dyr og planter.

Åpningen av Miljøhuset markerte også en milepæl for det arbeidet lokallaget og fylkesavdelingen driver. Allerede har Miljøhuset blitt et populært samlingssted for naturinteressert ungdom (i alle aldre). Forventningene til huset har med andre ord blitt innfridd.

En viktig tanke bak etableringen av Miljøhuset er flerbrukstanken. Også her begynner visjonene så smått å få fastere form. Naturvernforeningen i Mandal benytter huset flittig til møter, og det er etablert god og viktig kontakt med Mandals kommunale miljøvernleder, Henrik Lund.

Mandalsmannen Kjell Ove Sætren har nylig hatt utstilling av bergarter, mineraler og fossiler på huset. En utstilling som har blitt viet stor oppmerksomhet - også fra skoler og barnehager. En suksess med andre ord. Nye utstillinger er under oppseiling. Kort og godt: **Miljøhuset er i rute!!**

Formann i NOF Mandal lokallag, Bernt Kåre Knutsen viste ordfører Knut Lindseth rundt i Miljøhuset etter åpningen.
(Foto: Ole Aa. Brattfjord)

Piplerka inn i data-alderen

Ole Aa. Brattfjord

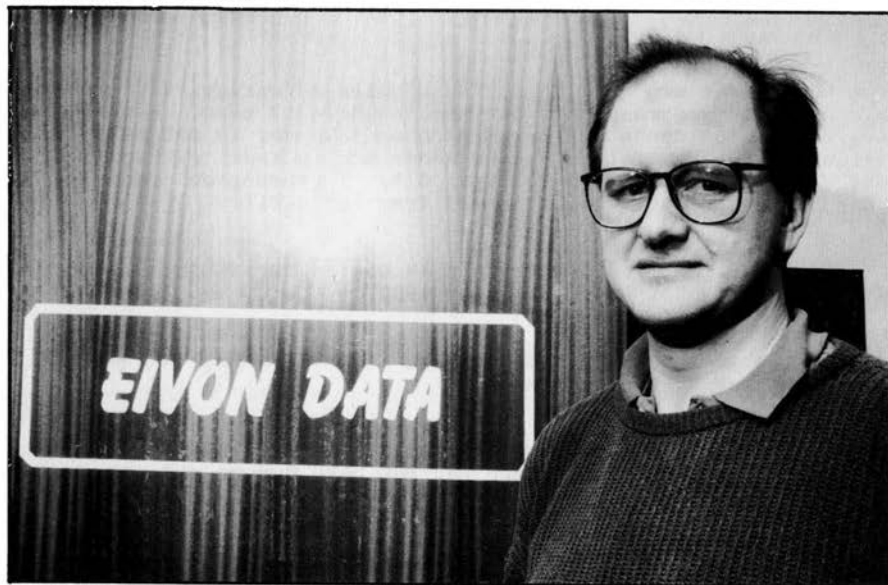
Så har også "Piplerka" omsider tatt skrittet fullt ut og kastet seg hodestups inn i data-alderen. Dette nummeret av "Piplerka" er helt og holdent produsert på fylkesforeningens nyanskaffede datautstyr. Noe som blant annet har gitt seg utslag i skrift på spaltemål og standardiserte overskrifter og skrifttyper. Men ikke minst også en svært rasjonalisert produksjonsprosess. Nå er det slutt på klippingen og limingen.

Det er Reidar Thorsvik som driver firmaet Eivon Data i Mandal som har bistått redaksjonen med uvurderlig hjelp i overgangen til data.

Fylkesforeningen kjøpte datautstyret gjennom Eivon Data i Mandal. En investering vi slett ikke har angret på. Thorsvik har ikke bare solgt oss utstyret. Han har også kurset oss i bruken av det. "Oppdatert" oss i ordets rette forstand. "Piplerka" er produsert ved hjelp av programmet "Word Perfect", og det er Thorsvik på Eivon Data som har æren for at redaksjonen såpass raskt fikk kjørt "Piplerka" inn på dette systemet.

Dessuten er alt stoffet kjørt ut på Thorsviks laserprinter. I det hele tatt er det i stor grad Reidar Thorsviks fortjeneste at "Piplerka" nå foreligger i "data-utgave".

Redaksjonen av "Piplerka" vil med andre ord rette en stor takk til Thorsvik og Eivon Data for all hjelp og støtte, og anbefaler samtidig firmaet på det varmeste til alle andre som vurderer å investere i datautstyr. På Eivon Data i Mandal møter man en service og en kundebehandling som er svært sjelden i våre dager.

"Piplerka" har tatt skrittet fullt ut og entret "data-alderen".

Noe som ikke minst skyldes Reidar Thorsvik og Eivon Data i Mandal.

(Foto: Ole Aa. Brattfjord).

K O N K U R R A N S E F U G L E N

Nå kommer det seg ja. Konkurransfuglen i forrige "Piplerka" ble møtt med god respons. Det kom inn hele 13 svar. Kanskje skyldes det at denne konkurransfuglen ikke var av det helt vriene slaget. De aller fleste hadde nemlig svart riktig - det vil si blåstrupe. Og best av alt: I svarbunken denne gang dominerte vest-egdene - hold fram med det!!

Fuglen på bildet var fotografert av Ole Aa. Brattfjord ved Gunnarsvann i Aust-Agder sommeren 1985.

I svarbunken ble Arnt Gustav Olsen, Mandal trukket ut som heldig vinner av fin bokpremie.

Her kommer det imidlertid en ny nøtt. Det ser kanskje umiddelbart vanskelig ut. Men har man bare øynene med seg, tror vi heller ikke denne skulle være særlig vrien.

Svaret må være redaktøren ihende senest tre uker etter at "Piplerka" er mottatt. Lykke til.

BUTIKKEN

**Vi har det meste du trenger til
fugler, fisk, dyr, hage, jord og skog**

**Hvis du
tror vi har
butikk for bønder.
da bør du spørre
oss om
jordforbedring**

Felleskjøpet Rogaland Agder

Mandal	tlf.043-62 955
Lagmannsholmen	tlf.042-25 590
Lyngdal	tlf.043-43 201
Flekkefjord	tlf.043-22 988

Godt utvalg i:

- **Kontorutstyr**
- **Hobbyutstyr**
- **Skolemateriell**
- **Utstyr til
hjemmekontoret**

Mandal Bok & Papir

Holbæk Eriksensgt. 10 —
I polbygget — Mandal
Tlf. 65 397

BYENS DYREBUTIKK

FUGL FISK

AKVARIE - UTSTYR
FUGLEBUR

STORE ELVEGT. 50 - TLF. 043-64807 - 4500 MANDAL

RF RAMSTAD FOTO

Store Elveg. 10, Tlf. (043) 62 143, 4501 Mandal

Deres **Kowa** forhandler

*Kikkerter er vår
Spesialitet*

TELESCOPE OG FOTOSTATIVER

Til laveste pris !!

Egen import har gjort dette mulig
Vi sender over hele landet

Ring eller skriv og be om tilbud

MASKINVARE
PROGRAMVARE
PROGRAMUTVIKLING
TEKNISK BISTAND M.M

AST
SANYO
HP
BROTHER
m. fl.

A
L
T
I

EIVON DATA

ST. HELENAVEIEN 2 TLF. 60190

I N N H O L D

Autor/Tema	Side
Leder.....	3
Formannsord.....	4
Jørgensen, Finn: Piplerka - 20 år.....	5
Olsen, Kåre: Lista lokallag gjennom 20 år.....	7
Knutsen, Bernt K.: Mandal lokallags historie.....	15
Knutson, Peder K.: NOF Kristiansand lokallags historie..	21
Jåbekk, Runar: NOF avd. Vest-Agder 1978-1990.....	23
Jørgensen, Finn: - Hvorfor kommer dere så tidlig?.....	26
Brattfjord, Ole Aa.: På jubileumsfest i Fuglevika.....	28
Brattfjord, Ole Aa.: - Du ska itte trø i graset.....	34
Bildekavalkade.....	41
Brattfjord, Ole Aa.: Kråka - En intelligent fugl?.....	49
Jåbekk, Runar: Sjeldenhets/rapport-liste for Vest-Agder.	51
Brattfjord, Ole Aa.: - Håper dere får vinden i ryggen..	55
Brattfjord, Ole Aa.: Piplerka inn i data-alderen.....	57
Konkurranserefuglen.....	58

HEGLAND TRYKKERI A/s

Offset og Boktrykkeri - Bokbinderi

Postboks 24

4401 FLEKKEFJORD

Telefax (043) 23 407

Telefon

(043) *23 355

NOF-avd. Vest-Agder
anbefaler

HEGLAND TRYKKERI A/S

i Flekkefjord som
trykkeri for
tidsskrifter, foldere
og annet materiell !!

Redaksjonen av Piplerka

